

Гомельскі РАДЗІМЫ

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ КАМІТЭТА ЗА ВЯРТАННЕ НА РАДЗІМУ
І РАЗВІЦЦЕ КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЕЙ З СУАЧЫННІКАМІ

№ 49 (633)

Чэрвень 1962 г.

Год выдання 8-ы.

Гэта родная БЕЛАРУСІ

Дыпламы і медалі—
перадавым ільнаводам
Беларусі

МАСКВА. Камітэт савета Выстаўкі дасягненняў народнай гаспадаркі СССР закончыў разгляд матэрыялаў па ўзнагароджанню лепшых гаспадарак і перадавікоў ільнаводства Беларусі — удзельнікаў Выстаўкі дасягненняў народнай гаспадаркі 1961 года.

За дасягнутыя поспехі ў вытворчасці ільну-даўгунцу ўзнагароджаны дыпламам першай ступені дзевяць гаспадарак, другой ступені—14 і трэцяй—25. 440 перадавікоў удасноены медалю, у тым ліку Вялікага залатога—2, Малага залатога—16, Вялікага сярэбранага—52, Малага сярэбранага—168 і бронзавага—202.

Дыпламы першай ступені прысуджаны Віцебскай вобласці, Талачынскаму, Аршанскаму і Глыбоцкаму раёнам, а таксама калгасам імя Чапаева былога Уваравіцкага раёна, «Рассвет» Навагрудскага раёна, «Дружба» Талачынскага раёна, «Новае жыццё» і «Камінтэрн» Аршанскага раёна.

Няма такога школьніка, такой сям'і на Ашмяншчыне, дзе не чыталі б натхнёныя вершы вядомага беларускага паэта Пятра Усці-навіча Броўкі.
Тут Пётр Усцінавіч аднадушна абраны дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР.

Бульдозер на колавым хаду

МАГІЛЕЎ. Магутны бульдозер на колавым хаду выраблен на Магілёўскім заводзе пад'ёмна-транспартнага абсталявання імя Кірава.

Новую машыну спраектаваў калектыў заводскіх канструктараў. Яна аснашчана рухавіком у 240 конскіх сіл, мае вельмі высокую маневранасць, можа развіваць скорасць ад 1,5 да 40 кіламетраў у гадзіну. Яе прадукцыйнасць удвая вышэйшая ў параўнанні з існуючымі бульдозерамі на гусенічным хаду.

Доследны ўзор новага бульдозера прайшоў заводскія выпрабаванні.

Птушкаводы саўгаса «Камунар» Буда-Кашалёўскага раёна абавязаліся здаць дзяржаве ў гэтым годзе каля 200 тон мяса птушкі і 800 тысяч яек. Узятая абавязальства паспяхова выконваецца. НА ЗДЫМКУ: брыгадзір птушкаводчай фермы саўгаса Праскоўя Сідарэнка (справа) і лепшая птушніца Марыя Цілічэнка на птушкаферме.

Лясы на балотах

14 тысяч гектараў забалочаных лясных масіваў асушаецца ў гэтым годзе ў рэспубліцы. Укараняюцца рэкамендацыі, распрацаваныя Беларускім навукова-даследчым інстытутам лясной гаспадаркі. Каб зрабіць меліярацыю сасновых лясоў эканамічна эфектыўнай, вучоныя прапанавалі ў дапаўненне да пракладваемых звычайна магістральных каналаў і калектараў стварыць густую сетку неглыбокіх асушальнікаў для адводу паверхневых вод у веснавы перыяд. Такія каналы капаюцца на адлегласці 40—50 метраў адна ад адной. У выніку ствараюцца лепшыя ўмовы для развіцця дрэў.

Вучоныя ўстанавілі, што асушанія мелкай сеткай нізінных і пераходных балотаў могуць паспяхова выкарыстоўвацца для вырошчвання гаспадарча каштоўных парод дрэў. Напрыклад, сасна на такіх масівах у 27 гадоў дасягнула вышыні 17 метраў і дыяметра 13 сантыметраў. Асабліва добрыя вынікі атрымліваюцца пры сям'е насення сасны ў грэбні, падрыхтаваныя птушкафермамі.

Выконваючы ганаровае званне дэпутата, ён з'яўляецца частым госцем у Ашмянах, сустракаецца з рабочымі, працаўнікамі калгасных палёў, Цёпла і сардэчна праходзяць гутаркі пра побыт народа, пра літаратуру, пра далейшыя творчыя планы паэта.

НА ЗДЫМКУ: старшыня праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі, дэпутат Вярхоўнага Савета СССР Пётр Усцінавіч Броўка дае аўтографы жыхарам горада Ашмяны.

Фота А. Пляханова.

У Брэсце створаны маладзёжны ансамбль танца. У ім удзельнічае 65 чалавек. Сярод іх рабочыя, служачыя, студэнты, навучэнцы горада. НА ЗДЫМКУ: удзельнікі маладзёжнага ансамбля танца выконваюць беларускую польку.
Фота В. Германа.

Бальнічны гарадок у Гомелі

У Гомелі ўступіў у эксплуатацыю новы чатырохпавярховы корпус гарадскога радзільнага дома. Заканчваецца таксама будаўніцтва комплексу неўралагічнага гарадка. Гэтымі днямі тут здадзены ў эксплуатацыю новы корпус на 100 ложкаў. Гэта ўжо трэці корпус за апошні час.

Бальнічныя карпусы абсталяваны найноўшай медыцынскай апаратурай.

Д. ХАЕТ.

Выстаўка медыцынскай апаратуры ГДР

У Мінску, у памяшканні Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балету, адкрылася выстаўка медыцынскай і лабараторнага абсталявання Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. На ёй прадстаўлены ў вялікім асартыменце розная медыцынская тэхніка — рэнтгенаўская апаратура, лабараторнае абсталяванне, аптычныя і іншыя прыборы. Выстаўка арганізавана Усесаюзнай гандлёвай палатай.

Выстаўка адкрыта для шырокага доступу працоўных. Навуковыя супрацоўнікі і іншыя члены ГДР выступаць тут з дакладамі, пазнаёмяць наведвальнікаў з экспануемымі прыборамі.

САРДЭЧНЫЯ СУСТРЭЧЫ

У Бухарэст па запрашэнню Цэнтральнага Камітэта Румынскай рабочай партыі, Дзяржаўнага Савета і Савета Міністраў Румынскай Народнай Рэспублікі з візітам дружбы прыбыла саветская партыйна-ўрадавая дэлегацыя на чале з Першым сакратаром ЦК КПСС, Старшынёй Савета Міністраў СССР М. С. Хрушчовым.

На вакзале дэлегацыю сустракалі першы сакратар ЦК РРП, Старшыня Дзяржаўнага Савета РНР Г. Георгіу-Дэж, Старшыня Савета Міністраў РНР І. Г. Маурэр і іншыя кіруючыя дзеячы партыі і ўрада, шматлікія прадстаўнікі грамадскасці румынскай сталіцы.

На прывакзальнай плошчы сабраліся дзсяткі тысяч працоўных сталіцы і навакольных сёл. У руках у сустракаючых нацыянальныя і саветскія флажкі, букеты жывых кветак, транспаранты.

Да мікрафона падыходзіць Г. Георгіу-Дэж і гарача вітае пасланцоў саветскага народа.

Наш народ, заявіў ён, сустракае з адкрытым сэрцам пасланцоў слаўнай Камуністычнай партыі Саветскага Саюза, вялікага саветскага народа, чые бліскучыя перамогі ў справе будаўніцтва камунізма з'яўляюцца натхняючым прыкладам для народаў усіх сацыялістычных краін, для працоўных усяго свету.

Візіт саветскай партыйна-ўрадавай дэлегацыі ў Румынію, заявіў Георгіу-Дэж, будзе сапраўдным святам шчырай брацкай дружбы паміж румынскім і саветскім народам, новым бліскучым выражэннем непарушнага адзінства нашых краін і ўсяго сацыялістычнага лагера.

Абарона міру, выратаванне чалавецтва ўжо ў цяперашнюю эпоху ад кашмару новай вайны разглядаюцца камуністычнымі і рабочымі партыямі, дзяржавамі—членамі вялікай садружнасці сацыялістычных краін, як высокая гістарычная задача.

У заключэнне Георгіу-Дэж сказаў:

Сустрэчы, якія вы будзеце мець з працоўнымі нашай краіны, маючыя адбыцца гутаркі і перагаворы з'явіцца магутным

пацвярджэннем волі нашых народаў да міру, іх рашучасці і ў далейшым з непахіснай настойлівасцю дабівацца трыумфу розуму ў адносінах паміж народамі, выступаць за мірнае суіснаванне дзяржаў з рознымі сацыяльнымі сістэмамі, за ажыццяўленне ўсеагульнага і поўнага разбраення, за вырашэнне надзвычайных міжнародных пытанняў у адпаведнасці з Інтэрэсамі ўсіх народаў, усяго чалавецтва.

Затым з прамовай выступіў кіраўнік саветскай партыйна-ўрадавай дэлегацыі М. С. Хрушчоў.

Перадаўшы працоўным Румынскай Народнай Рэспублікі гарачае, сардэчнае прывітанне ад Камуністычнай партыі, урада і народаў Саветскага Саюза, М. С. Хрушчоў ад усёй душы падзякаваў за гасцінную сустрэчу.

Саветскія людзі, заявіў М. С. Хрушчоў, добра ведаюць аб выдатных дасягненнях брацкага румынскага народа ў будаўніцтве сацыялістычнай Румыніі. Мы шчыра, ад усяго сэрца радуемся поспехам, дасягнутым працоўнымі вашай краіны ў будаўніцтве новага жыцця пад кіраўніцтвам свайго выпрабаванага авангарда — Румынскай рабочай партыі, яе Цэнтральнага Камітэта на чале з нашым вялікім другам таварышам Георгіу-Дэж.

З кожным годам, указаў М. С. Хрушчоў, усё больш умацоўваецца і развіваецца ўсебаковае супрацоўніцтва паміж Саветскім Саюзам і Румынскай Народнай Рэспублікай. Нашы марксісцка-ленінскія партыі і народы нашых краін звязаны паміж сабой агульнымі мэтамі і задачамі ў будаўніцтве сацыялізма і камунізма і па-праўку аказваюць адзін аднаму ўзаемную дапамогу і падтрымку.

Мы можам запэўніць вас, дарагія таварышы і сябры, што саветскія людзі і ў далейшым будуць рабіць усё для ўмацавання і развіцця саветска-румынскай дружбы і супрацоўніцтва.

Прамовы Г. Георгіу-Дэж і М. С. Хрушчова неаднаразова перапыняліся бурнымі апладысмантамі, воклічамі: ура!

РАД, ШТО НЕ ПАВЕРЫЎ ПАКЛЁПНІКАМ

— Цяжка жылося сям'і Іпаліта Латыша пры польскіх панах у вёсцы Алашкаўшчына, што на Віцебшчыне. Зямлі мала, а гора многа. Даводзілася ад цямна да цямна працаваць на панскіх сядзібах.

Рэдка ў хату Латышаў заглядала сонца, а пра шчасце і казачы няма чаго. І вось аднойчы сабраў стары Іпаліт усю сям'ю і сказаў старэйшаму сыну Платону: «Адпраўляйся, сыноч, за акіян, можа, хоць ты сваё шчасце знойдзеш».

Так апынуўся Платон Латыш на чужой аргенцінскай зямлі. Пастаяннай работы не было,

прыходзілася задавальняцца выпадковымі заробкамі, пакуль не ўладкаваўся на адной з фабрык кампаніі «Андэль Брасеруэ» красільшчыкам. Працаваць даводзілася па 12 гадзін. З вялікімі цяжкасцямі хлопцу ўдалося сабраць грошы і купіць невялікі домік. Можна было б і жыць, але тут па Радзіме не давала яму спакою. З кожным годам яна рабілася мацнейшай і мацнейшай.

І вось жнівеньскім ранкам 1956 года Платон Іпалітавіч

Латыш ступіў на родную зямлю. Зараз ён жыве ў Мінску, працуе на камвольным камбінаце, адным з буйнейшых прадпрыемстваў Беларусі.

...Мы сядзім ва ўтульным пакоі і гутарым з гаспадаром. Платон Іпалітавіч расказвае: «Хораша дома, колькі год прайшло, як вярнуўся, а ўсё не верыцца. Дзень, калі я ступіў на савецкую зямлю, самы радасны ў маім жыцці. Усе гэтыя гады, што я быў на чужыне, Радзіма жыла ў маім сэрцы. Вы не ведаеце, што такое сум па Радзіме...»

Хіба я мог думаць, што так хутка ўладкуюся на Радзіме? Прыехаў я амаль без грошай. Хутка атрымаў добрую кватэру з усімі выгодамі. Радзіма сустрэла мяне, як родная маці, дапамагла. Некаторыя ў Аргенціне гаварылі: «Куды ты едзеш, там цябе ў Сібіры згнаць». А я тут адчуваю сябе раўнапраўным грамадзянінам сваёй Радзімы. Я ўжо не непакоюся пра будучыню. Будучыня мая будзе яшчэ лепшай. Тут я маю сваю сям'ю. А ў Аргенціне не мог абзавесціся сям'ёй з-за няўпэўненасці ў заўтрашнім дні. Мой лёс залежаў ад гаспадара фабрыкі. Не дагадзіў яму чымнебудзь — і бывай. Зноў шукай работу. Так і пражыў я на чужыне, як кажуць, бабылём. Вось і выходзіць, што я шукаў шчасця на чужой зямлі, а знайшоў на Радзіме.

Горад наш прыгожы, вялікі, чысты. Дом, у якім зараз жыву, пабудаваны на былой пустэчы. Цяпер тут цэлы гарадок вырас з прыгожымі будынкамі, магазінамі, школамі. Кожны дзень у Мінску здаюць жыллыя дамы. Я рады, што вярнуўся на Радзіму, што не паверыў прайдзісвтам, якія паклёпнічалі на маю краіну. Радзіма мне дала ўсе правы: на працу, на адпачынак, на адукацыю. І я шкадую, што так позна вярнуўся сюды. У нашай краіне сапраўды чалавек чалавеку друг, таварыш і брат. І калі ў цябе здарылася бяда, дапамогуць усе.

Зусім іншымі вачыма я цяпер гляджу на свет. Я ўпэўнены ў заўтрашнім дні, і сэрца напэўняецца радасцю. І хочацца толькі, каб не было вайны, каб шчасце людзей не азмрочвалі ядзерныя выбухі».

С. БЕНЕНСОН.

Добра пастаўлена абслугоўванне сельскіх пакупнікоў аддаленых калгасаў у Бешанковіцкім раёне Віцебскай вобласці ў час паллявых работ. Шафёр-прадавец аўтакрамы Д. Васілевіч з раницы да поўнага вечара раз'язджае па брыгадах. НА ЗДЫМКУ: Д. Васілевіч з аўтакрамай у калгасе імя Ільіча Бікляжанскага сельсавета.

Вінаград крочыць на поўнач

У вёсцы Лынтунь Пастаўскага раёна славіцца сад пенсіянера Канстанціна Платонавіча Муратава.

Садавод-аматар займаецца вырошчваннем вінаграду амаль 10 гадоў. Чаранкі вінаграду яму прыслалі з Мічурынска.

— Пустая задума, — гаварылі аднавіяскоўцы, — не прыжывецца ў нас вінаград. Надбядуць маразы, і ён загіне.

Але Канстанцін Платонавіч прытрымліваўся іншай думкі. На зіму ён закапаў вінаградныя лозы ў зямлю. У красавіку пасадзіў чаранкі ў загадзя падрыхтаваныя ямы.

Усе лозы прыжыліся і хутка пайшлі ў рост. Цяпер у садзе Муратава не адан, а ўжо некалькі гатункаў вінаграду. Штогод садавод збірае ўраджай паўднёвай расліны.

— Хочацца, каб у нашай вёсцы было больш садоў і зеляніны, — гаворыць садавод-аматар.

Прадавец прадзільшчыцы Гродзенскага тонкасукоднага камбіната Валянціна Міцляшова (злева) і камсамолка Ніна Зайко.

Гастролі Калінінградскага тэатра

ВІЦЕБСК. Спектаклем «Арфей спускаецца ў пекла» тут пачаў свае гастролі Калінінградскі абласны драматычны тэатр. У яго рэпертуары — п'есы савецкіх і замежных драматургаў: «Блакитная рапсодыя», «Небяспечны ўзрост», «Кухарка замужам»,

«Згублены сын», «Віла Эдзіт» і інш.

У час гастролей госці выступілі на прадпрыемствах Віцебскага Оршы і Полацка, перад працаўніцкімі калгасамі і саўгасамі Ленінскага, Бешанковіцкага, Сенненскага і іншых раёнаў вобласці.

Людзей праславіла праца

Да Малатковіцкага Дома культуры спяшаюцца людзі. Прыехалі калгаснікі з Жыткавіч і Дамашыч. На сцэне перад перапоўненай залай сядзяць лепшыя працаўнікі арцэлі Адам Якаўлевіч Зубко з жонкай Марыяй Карнеёнай і сынам Рыгорам, муж і жонка Мікалай Яфрэмавіч і Марыя Майсееўна Наварай. Праўленне і партыйная арганізацыя калгаса імя Суварова праводзяць вечар ушанавання гэтых дзвюх працавітых калгасных сем'яў.

Сакратар парткома В. Ступак расказвае аб жыцці Адама Зубко. 28 доўгіх год шукаў ён з жонкай у далёкай Аргенціне шчасця. Але дарэмна. Не знайшоў яго на чужыне прасты чалавек. Толькі праз многія гады, у 1955 годзе, ён зноў ступіў на родную зямлю. Прышоў на яе паўнапраўным гаспадаром і нястомным працаўніком.

А. Я. Зубко і Н. Я. Наварай — людзі пажылыя, але кожны дзень разам з іншымі хлеба-робамі выконваюць любыя работы. Не адстаюць ад іх у працавітасці і жонкі. Марыя Карнеёна Зубко — маці пяцёрых дзяцей. Гэта жанчына паспявае ўправіцца па гаспадарцы, дагледзець дзяцей і пабываць на рабоце ў брыгадзе. Сын Зубко — Рыгор за мінулы год выпрацаваў 469 працадзён. Беспакойнае сэрца ў камсамольца. Скончыў вучылішча механізацыі. Летам працуе механізатарам, а зімой таксама не сядзіць без справы. Штодзённа выконвае любыя даручэнні брыгадзіра.

Многа цёплых слоў, пажаданняў поспехаў у працы, добрага здароўя і шчасця ў жыцці выказалі лепшым працаўнікам выступішыя на вечары старшыня сельгасарцэлі Пискун, сакратар парткома Ступак, сакратар камітэта камсамола

Кухарка, брыгадзіры Рыбачук і Берасцень, сакратар партарганізацыі гархарчгандлю Вячаславава, прышлі вітаць паважаных у калгасе людзей і юныя леныцы — піянеры Малатковіцкай школы-адзінаццацігодкі. І вось расце на сталё куча каштоўных падарункаў, якія ўручаюць «віноўнікам» урачыстасці: Пискун — ад праўлення калгаса, Вячаславава — ад шафаў, Аляксеенка — ад моладзі. Рыгору Зубко ўручылі

таксама пахвальны ліст гаркома камсамола. Ён ад імя ўсёй сваёй сям'і гораха падзякаваў кіраўнікоў сельгасарцэлі за ўсіх калгаснікаў за лозы і заявіў, што не перацаваць яшчэ лепш, каб жыццё ў родным калгасе было яшчэ прыгожым і багацейшым.

У заключэнне вечары самадзейныя калектывы выступілі з цікавай камерцыйнай праграмай.

В. БАЙДА.

Песні пра Полацк

ПОЛАЦК. Заслужанай пашанай на будаўніцтве нафтапрацоўчых а г а завода карыстаецца праслаўлены экіпаж экскаватаршчыкаў, які ўзначальвае Анатолій Крэмень. Аб слаўных механізатарах ударнай камсамольскай будоўлі спяваюць у горадзе юнацтва задушэўную песню. Яе напі-

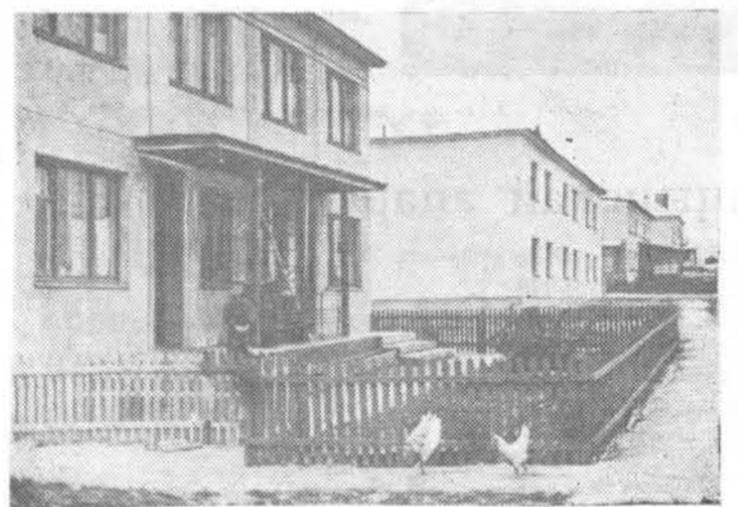
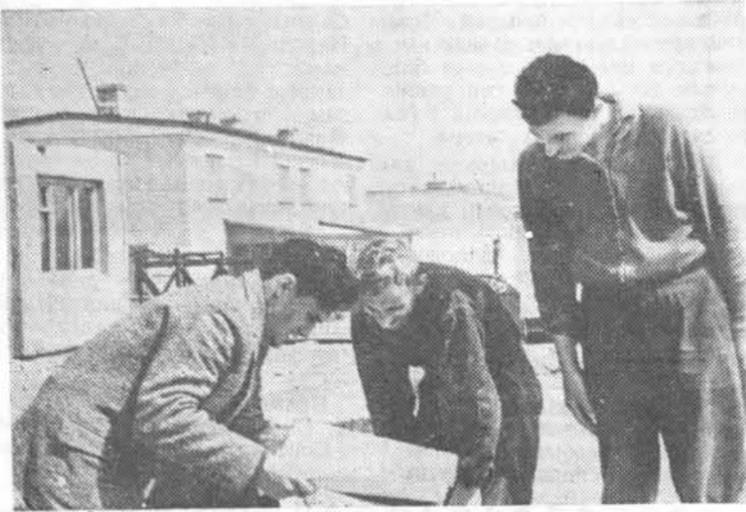
саў заслужаны дзеяч мастацтва БССР кампазітар Д. А. Лукас. Гэта восьмая песня кампазітара аб людзях Полацкай зямлі. Цяпер у сардэчнасцю яго «Лірычная нафтаўраў «Нафтабуд», «Песня будаўнікоў Нафтаўраў да» і іншыя.

З году ў год пашыраецца і добраўпарадкаваецца сяліба саўгаса «Волма» Мінскага раёна. Тут працуюць швейная і шавецкая майстэрні цырульня, бальніца, лазня, дзіцячыя яслі і дзіцячы сад, аддзяленне сувязі, некалькі магазінаў. Толькі за два апошнія гады рабочыя саўгаса атрымалі 83 добраўпарадкаваныя кватэры ў двух-і чатырохпавярховых дамах. У кватэрах ёсць паравое ацяпленне, халодная і гарачая вада, газ і іншыя зручнасці.

НА ЗДЫМКАХ: 1. У новай кватэры рабочага саўгаса М. І. Духаніна. 2. (Злева направа) прапраб Ю. А. Пуплікаў, тынкоўшчык М. П. Мухін і муляр В. І. Міцкевіч на будаўнічай пляцоўцы.

3—4. Новыя жыллыя дамы ў саўгасе «Волма».

Хай маё пісьмо адкрые вочы землякам у Аўстраліі

У № 49 (534) нашай газеты за 1961 год быў надрукаван артыкул Івана Голуба «Крываваыя справы Булавы-Булаўскага». З таго часу ў рэдакцыю прыйшло многа пісьмаў з Беларусі і з-за мяжы, якія пацвярджаюць факты з крывавай біяграфіі здрадніка і злачынцы Рыгора Булавы. Змяшчаем сёння пісьмо калгасніцы арцелі «Рассвет» Глускага раёна Праскоўі Сідараўны Закрэўскай, а таксама фотакопіі некаторых дакументаў.

У час вайны ў маёй роднай вёсцы Пратасы размяшчаўся гітлераўскі атрад. Яго ўзначальваў наш адназасковец Рыгор Булава. Ён, будучы начальнікам паліцэйскага ўчастка, забіў сотні старых, жанчын, дзяцей, спаліў хаты, разграбіў маёмасць і пажыткі людзей многіх сёл. Гэты вырадак рабіў набегі на сёлы суседняга Глускага раёна, часта наведваўся і ў вёскі нашага калгаса.

Вясной 1943 года праз вёску Зелянковічы, дзе я жыла ў час вайны, праезджалі партызаны. Аб гэтым даведаліся фашысты. І калі партызаны выехалі з вёскі, пратасаўскія паліцаі, як звяр'е, накінуліся на Зелянковічы. На вёску наляцеў шквал агню з мінамётаў, кулямётаў, гармат. А тры фашысцкія сцяратнікі кружыліся ў небе і кідалі бомбы на хаты. Гэта было сапраўднае пекла. Але самае страшнае мы перажылі, калі ў сяло ўварваліся фашысцкія разбойнікі.

— Рыгор, пашкадай маіх грох дзяцей, — звярнулася я да Булавы, якога добра ведала з дзяцінства.

— Занадта захацела, — адказаў гэты кат. Ён выкінуў

мяне з хаты, а затым абліў яе газай і падпаліў. Я засталася з дзецьмі, у чым стаяла. У той жа дзень бандыты спалілі каля 300 хат калгаснікаў, забілі 75 чалавек, а 40 калгаснікаў і калгасніц адправілі на катаванні і смерць у бабруйскае гетапа. Забралі яны больш 200

Рыгор Булава.

кароў, каля 100 коней, 150 авечак, забралі адзенне і пажыткі.

У сяле Зубарэвічы яны таксама спалілі 160 двароў, забілі 27 чалавек і захапілі для катаванняў 30 чалавек.

Праўда, не ўдалося бандытам пажывіцца нарабаваным дабром. Пра іх набегі даведаліся партызаны і зрабілі засаду ва ўрочышчы Зялёнка.

Куды іх смеласць тады падзелася? У начальніка партызанскай раённай паліцыі Антона Молакава, капітана фашысцкай арміі Аўмана і Булавы, пад камандай якіх знаходзілася 400 паліцаў і 150 нямецкіх салдат, не хапіла духу вытрымаць націск невяліччай групы партызан-смельчакоў. Ім прыйшлося пакінуць награвлены скарб і сваіх падначаленых. Дзесяткі фашыстаў знайшлі сабе маглі ў час той засады, у тым ліку адзін з намеснікаў начальніка паліцыі.

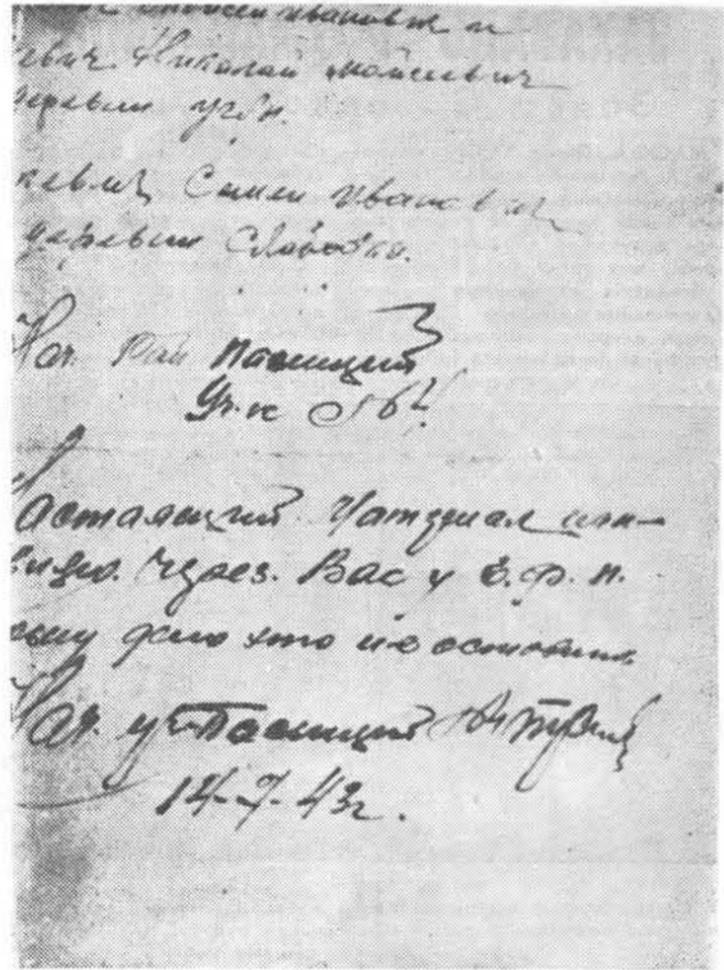
Булава многа папіў крыві ў савецкіх людзей. Жыхары вёскі Ратміравічы памятаюць, як Булава асабіста забіў калгаснікаў Ілью Шумскага, Рыгора Саковіча, Назара Саковіча з жонкай, Мікалая Андруковіча і многіх іншых. Усіх яго злачынстваў не пералічыш.

Я нядаўна была ў сваіх родзічаў у Пратасах. Усе там ведаюць, што Булава пад прозвішчам Булаўскі жыве ў Аўстраліі, у прыгарадзе Сіднея, у Гранвілі, прыкідваецца дэмакратам і марочыць галовы беларускім эмігрантам.

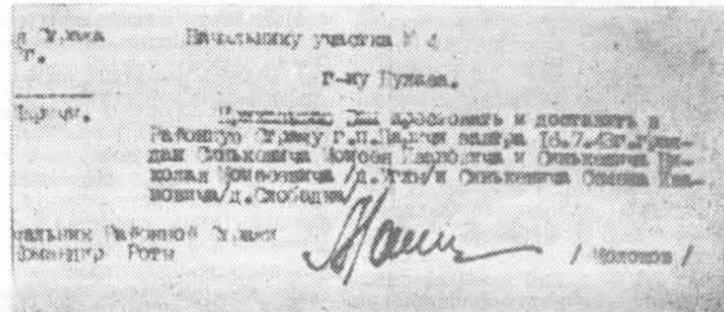
Хай гэтае пісьмо адкрые вочы мам суайчыннікам у Аўстраліі.

Праскоўя ЗАКРЭЎСКАЯ.

в. Зелянковічы,
Глускі р-н.

На спісе савецкіх патрыётаў, складзеным здраднікамі, Рыгор Булава уласнаручна зрабіў такі надпіс: «Начальніку райпаліцыі. Гэты матэрыял накіроўваю праз вас у ГФП. Прашу справы гэтай не пакінуць. Начальнік участка № 4 Булава. 14.VII.1943 г.»

Фотакопія запіскі, накіраванай з партызанскай раённай паліцыі Булаве ў адказ на яго здрадніцкае пісьмо ад 14.VII.43 г.

У ІМЯ ЧАГО ЖЫВУЦЬ ЛЮДЗІ

Вадзім МУРАТАЎ.

Гэты артыкул быў надрукаваны ў амерыканскай прагрэсіўнай газеце «Русскі голас» пад загалоўкам «Запоздалое раскаяніе». Аўтар яго вельмі пераканаўча паказвае духоўнае і ідэйнае вяртанне на Радзіму многіх нашых землякоў, якія ў мінулым цяжка памыліліся. Перадрукоўваючы артыкул, рэдакцыя просіць нашых чытачоў выказаць свае думкі па гэтым пытанню.

Як вядома, нямецкім акупантам за ўвесь час вайны было гвалтоўна вывезена на катаржныя работы ў Германію амаль дзевяць мільёнаў савецкіх грамадзян. З некаторымі з іх мне давялося сустрэцца ў лагерах ауслендэраў, дзе іх называлі пагардлівай мянушкай «остаўцы». Гэтыя людзі, нягледзячы на «культ асобы», заўсёды захоўвалі ў глыбіні сваіх душ сапраўды патрыятычнае пачуццё да Радзімы. Яны дэманстравалі выказвалі свае сімпатыі да яе, хоць гэта і было вельмі небяспечна перад тварам лютых нямецкіх шэфіў. Яны ганарыліся кожным новым поспехам Савецкай Арміі на франтах вайны і выказвалі шчырую радасць, калі чулі па радыё весткі аб пераможным прасоўванні войск гэтай арміі на шляху да Берліна.

Памятаю, колькі было сапраўднай, іскрыстай вяселіцы, колькі было радасці, калі даведліся аб падзенні Берліна, гэтай цытадэлі фашысцкага варварства. І калі прышоў час вяртання на Радзіму, ніхто з гэтых людзей не толькі не праўляў якога-небудзь страху перад магчымым сталінскім праследваннем, але нават і найменшага вагання. Кожны глядзеў на

факт свайго вяртання дамоў, як на нешта само сабой зразумелае, мала таго, як на вялізнае доўгачаканае шчасце.

З песнямі, з транспарантамі, натхнёныя радаснымі пачуццямі, гэтыя людзі ехалі на ўсход. А тым, якія з сумным выглядам ішлі на захад, яны, ніколі не злучыўшыся, крычалі са сваіх машын: «Куды вы? Падзем з намі, таварышы!» Для тых, хто ехаў на захад, іменна гэта было і кранальна, і сумна.

Я пераканаўся, жывучы і працуючы сярод гэтых бескарыслівых савецкіх патрыётаў, што іх адносіны да Радзімы, напераконт усёму, былі заўсёды і нязмэнна чыстымі і блзгэшнымі, як дыханне дзіцяці. Яны імкнуліся на ўлонне сваёй айчыны, як імкнуцца дзеці ў абдымку сваёй маці.

Чаму я гавару пра іх? Толькі для таго, каб паказаць, што людзям, якія не заплямілі сябе вольнай або міжвольнай здрадай ў адносінах да свайго народа, не было патрэбы крыві душой, шукаць усялякіх пралазаў для свайго сумлення, каб змякчыць горкае ўсведамленне ўласнай віны.

Зусім іншае пачуццё было ў тых, якія, хоць і не былі перакананымі ненавіснікамі Радзімы, але па няшчасцю трапілі ў лік лютых ворагаў. Да іх адносяцца, у першую чаргу, тыя з іх, якія вымушаны былі акалічнасцямі служыць у арміі РВА (Расійскай вызваленчай арміі).

У горадзе Браціславе я сустраў аднаго ўласаўскага афіцэ-

ра (капітана), з якім меў зусім шчырую, чыстасардэчную гутарку. Ён прызнаўся мне, што немцаў ненавідзіць усёй душой сваёй, але Сталіна баіцца, таму што ведае, што літасці не будзе. Ваюся гневу народнага, заявіў ён амаль са слязьмі на вачах, а потым дадаў: «Б'юць нашы немцаў, а разам з імі і нас... дурняў!»

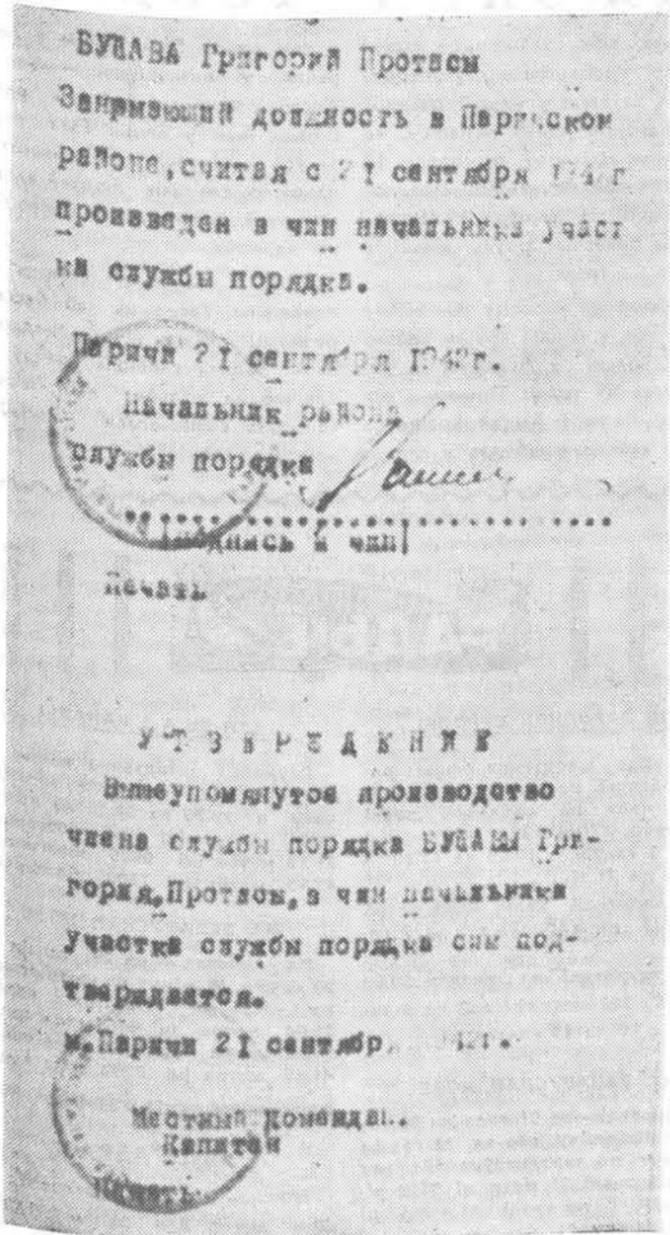
У яго словах я адчуў зладнасць ад усведамлення таго, што «нашы б'юць немцаў». Такім чынам, тады ўпершыню я выявіў прыкметы таго запознавага раскаяння, аб якім сёння можна гаварыць як аб факце вялізнага значэння.

Пазней, у лагерах ДЗШІ мне часта даводзілася знаходзіць тыя ж баязлівыя, яшчэ няўпэўненыя, але сапраўды існуючыя праўдзеныя раскаяння.

Што ж перашкаджала гэтым міжвольным «ворагам» сваёй Радзімы канчаткова адмекавацца ад ганьбы сваіх злачынстваў у мінулым? Маладушнасць, страх панесці адказнасць. Што ж паслужыла магутным штуршком для больш яскравага, смелага і ўпэўненага выказвання сваіх запаветных пачуццяў цяпер, калі некаторыя з гэтых людзей настолькі асмалелі, што нават вырашылі раз і назаўсёды скончыць са сваім мінулым, вярнуўшыся на Радзіму?

У гэтым сэнсе дзейную ролю адыгралі два значныя фактары: шматабяцуючыя перамены на Радзіме, амністыя, у якую паверылі, і... расчараваліся ў неіснуючых «прыгажосцях» Захаду, якія выявілі сваю непрыгляднасць тым больш,

(Заканчэнне на 4-й стар.)

Фотакопія пасведчання, выдадзенага Булаве Рыгору 21.IV.1942 года ў час прызначэння яго начальнікам пастаўскай валасной паліцыі (участак № 4).

ЗАХАВАЦЬ І ўМАЦАВАЦЬ МІР НА ЗЯМЛІ

Заява Савецкага ўрада ўраду Канады

МАСКВА. Пасол СССР у Канадзе А. Аруцюнян наведваў 14 чэрвеня намесніка Міністра замежных спраў Канады Н. Робертсана і па даручэнні Савецкага ўрада зрабіў яму заяву.

Канадскія дзяржаўныя дзеячы, адзначаюцца ў заяве Савецкага ўрада, адкрыта гавораць аб падрыхтоўцы да ядзернага ўзбраення

Канады. Не можа не звярнуць на сябе ўвагу і той факт, што ў Канадзе за апошні час вядзецца шырокая кампанія па раздзеньванні атамнага псіхозу.

Зусім зразумела, гаворыцца ў заяве, што ўсё гэта не можа не насцярожыць Савецкі ўрад, тым больш, што некаторыя канадскія дзеячы спрабуюць апраўдаць пад-

рыхтоўку да ядзернага ўзбраення спасылкамі на пагрозу Канадзе з боку нібы Савецкага Саюза. Гэта грубае скажэнне палітыкі Савецкага ўрада ў мэтах уяўлення ў зман канадскага народа.

Канадскаму друку, падкрэсліваюцца ў заяве, добра вядомы праномы СССР аб усеагульным і поўным раззбраенні пад эфектыўным міжнародным кантролем, аб спыненні ядзерных выпрабаванняў, аб ліквідацыі рэштак другой сусветнай вайны, якія накіраваны на тое, каб захаваць і ўмацаваць мір на зямлі. Савецкі ўрад звяртае ўвагу ўрада Канады на тое, што ядзернае ўзбраенне Канады ўскладніла б міжнароднае становішча і стварыла б дадатковыя цяжкасці на шляху вырашэння многіх міжнародных пытанняў.

У заяве выказваецца спадзяванне, што з канадскага боку не будуць прадпрымацца якія-небудзь крокі, якія вядуць да росту міжнароднага напружання і ўзмацнення пагрозы вайны. Само сабой зразумела, што калі б з боку Канады былі ажыццэўлены мерапрыемствы па размяшчэнні ядзернай зброі на тэрыторыі Канады, то ўрад СССР вымушаны быў бы зрабіць з гэтага належны вывад у мэтах забеспячэння бяспекі Савецкага Саюза.

ПЛАДЫ ПОЎДНЯ

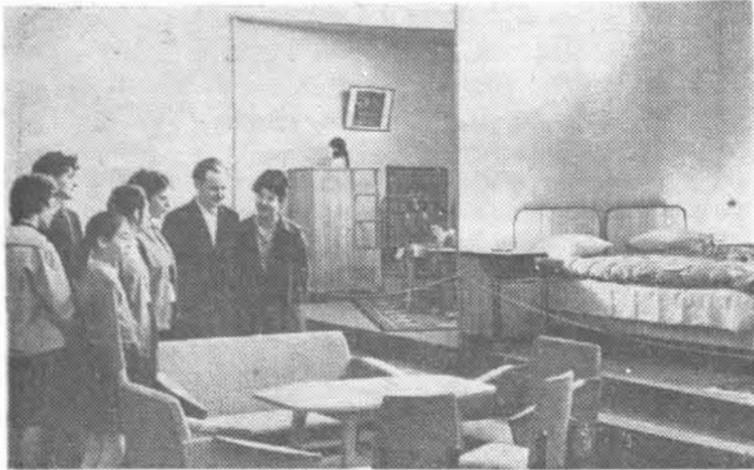
У Беларусі прададзены першыя дзесяты тон чарэшні і клубнікі, якія прыслелі ў садах і агародках Малдавіі і Украіны. З Кішыніва наветраны лайнер «АН-10» даставіў некалькі тон чарэшні, паклаўшы гэтым пачатак масавай павозцы ў Мінск па наветры пладоў і ягад сонечнага поўдня. Як наведамілі ў Міністэрства гандлю БССР, самалётамі будзе перавезена ў гэтым годзе 140 тон чарэшні, многа клубнікі і абрыкосаў.

Хутка з Балгарыі паступіць першая партыя свежых памідораў. Іх будзе завезена ў рэспубліку тры з палавінай тысячы тон. У жніўні прыбудзе 150 тон салодкага балгарскага перцу і пачнецца масавы завоз вінаграду — 4,5 тысячы тон. Значна пашыраецца ў гэтым годзе і паступленне ў магазіны Беларусі бахчавых культур. Паўднёвыя раёны Савецкай краіны паставяць нам каля 20 тысяч тон кавуноў і дынь.

У маі і чэрвені атрыманы ўжо з дружалюбных краін Афрыкі 800 тон апельсінаў і лімонаў. Пастаўкі цытрусовых працягваюцца. Па 10 тон штомесячна завозіцца ў Беларусь, таксама бананаў і ананасаў.

Два гады назад Іна Пармон скончыла сярэднюю школу і стала працаваць ўчотчыкам трактарнай брыгады ў калгасе імя Калініна Пухавіцкага раёна. Камсамолка займаецца таксама завочна ў Навапольскім сельскагаспадарчым тэхнікуме.

У Мінску адкрыўся кірмаш-продаж мэблі. За першыя два дні на кірмашы вылучана больш чым 20 тысяч рублёў. НА ЗДЫМКУ: у павільёне кірмашу-продажу мэблі.

У ІМЯ ЧАГО ЖЫВУЦЬ ЛЮДЗІ

(Пачатак на 3-й стар.)

чым часцей з імі сутыкаліся. Можна з поўнай упэўненасцю сказаць, што пачуццё раскаяння і любові да Радзімы ўзрастае прама прапарцыянальна непрыязнаму пачуццю да Захаду.

Людзей, якія зразумелі розніцу паміж сваёй, так неабудмана пакінутай Радзімай і напылівым халодным Захадам зусім не ў карысць гэтага апошняга, ужо нельга стрымаць нават найбольшай меры таго знешняга ўяўнага дабрабыту, які ёсць тут.

У гэтым сэнсе прыгаварваюцца мне характэрныя словы аднаго знаёмага ўласаўца, які паехаў дамоў тры гады назад: «Спачатку я захапіўся хваравітым імкненнем разбагацець, працаваў за чатырох, адмаўляў сабе нават у самым малым, нарэшце купіў машыну, а затым і дом. І вось, калі тое, да чаго я так слепа імкнуўся, стала фактам, яно нарадзіла ў мяне пераадольную агіду да сябе самога. Я зразумеў, што ўсё тут у параўнанні з тым, у імя чаго жывуць і працуюць нашы людзі на

Радзіме, проста варты жалю, нікчэмная дробязь».

Падобныя выказванні я чую ўсё больш і больш часта цяпер. Дзеля чаго я стаў на шлях здрады сваёй Радзіме? Іменна такую пастаноўку пытання можна пачуць ад вельмі многіх. Няўжо дзеля невыказнай пошласці і нізасці тых «ідэалаў» буржуазнага свету, у якіх літаральна гінуць людскія душы, заняволеныя каварным і жорсткім «жоўтым д'яблам»?

Тут мы непасрэдна сутыкаемся з фактам маральнага і інтэлектуальнага перараджэння людзей, душы якіх не ўмішчаюцца ў цесным коле буржуазнага ўкладу жыцця. Цяжкая праца не па спецыяльнасці, мноства складаных праблем — гэта толькі самая малая частка сапраўднай прычыны глыбокай незадаволенасці, якая адчуваецца многімі новымі эмігрантамі, з'яўляюцца яны ўласаўцамі ці не. Галоўнае заключэнне ў неўспрыяцці саміх асноў, самога прынтцыпу жыцця капіталістычнага свету з жахлівым бяздушшам, маральнай пуста-

той і безыдэйнасцю. Іменна тут на Захадзе на пытанне, навошта жыве чалавек, нельга знайсці адказу. І многія прышлі да вываду, што сэнс жыцця не тут, а там, на далёкай Радзіме, дзе ніхто не адзінокі, не лішні, дзе кожны дзень — новая іскравая старонка, дзе не бывае сумна і прыкра ад усведамлення свайго бяссілля.

Год нараджэння 1852-гі

Чалавеку пайшоў сто дзесяты год. Нямала пражыта, яшчэ больш перажыта. Але, як кажучы, не здаецца чалавек.

Такая Яфімія Трафімаўна Федасенка, старэйшая жыхарка Мінска. У яе ёсць равесніца, якая жыла ў вёсцы Несцяровічы на Свіслаччыне. Гэта — Аляксандра Юраўна Талканіца.

З гэтымі людзьмі пазнаёмліліся супрацоўнікі сектара геранталогіі Беларускага санітарна-гігіенчнага

інстытута, якія займаюцца вывучэннем праблемы даўгалецця. Цікавая заўвага: у нашай рэспубліцы, паводле даных перапісу, на сто тысяч жыхароў прыпадае 13 чалавек, якія перавысілі стогадовы ўзрост. На Украіне і ў Малдавіі гэты паказчык роўны шасці, а ў Літве — тром.

Жыхароў ва ўзросце 80—100 і больш год у нашай краіне вельмі многа. Толькі ў Беларусі іх налічваецца 85 тысяч. Прыемна адзначаецца ў тым, каб жыццё больш, чым дзе-небудзь у свеце:

у сем разоў больш, чым у Амерыцы, у пятнаццаць — чым у Англіі і Францыі і ў сто разоў больш, чым у Японіі. Гэта перш за ўсё вынік высокага жыццёвага ўзроўню савецкіх людзей, вялікіх поспехаў, дасягнутых у галіне аховы здароўя.

І ўсё ж старасць і смерць непазбежны. Гаварыць аб бессмяротнасці навука лічыць недарэчным. Задача савецкіх урачоў значыць, што ў нашай краіне іх чалавека вылічалася многімі гадамі.

Старонкі любові і пашаны

Кожны дзень набліжае нас да знамянальнай даты — 80-годдзя з дня нараджэння Я. Купалы. Выдавецтвы рэспублікі выпускаюць шэраг купалаўскіх выданняў. Нядаўна выйшлі з друку буклет «Літаратурны музей Янкі Купалы» і даведнік «Літаратурны музей Янкі Купалы», складзены І. Жыдовічам і Л. Копаль. У хуткім часе чытач атрымае брашуры аб жыцці і творчасці Янкі Купалы, Літаратурным музеям Янкі Купалы падрыхтаваны для маскоўскага выдавецтва «Советский писатель» зборнік успамінаў аб Я. Купалу.

Каштоўным падарункам да слаўнага юбілею з'яўляецца і зборнік «Народны паэт Беларусі», выдадзены АН БССР.

Зборнік адкрываецца артыкулам І. Жыдовіча «Жыццёвы шлях паэта». Аўтар, раскажваючы пра жыццё і літаратурную дзейнасць паэта, выкарыстоўвае рад новых, свежых матэрыялаў. Гэта — весткі аб сувязях і перанісцы народнага песняра з Ул. Караленкам і вядомым перакладчыкам купалаўскіх твораў А. Карыньскім, аб перакладах якога Я. Купала пісаў: «Вельмі дакладныя, цудоўныя. Як ніяк, а Вы, не хто іншы, з'явіліся ў гэтай справе

піянерам, за што Вам беларусы выкажучы вялікае «дзякуй». Артыкул сістэматызуе шматлікія біяграфічныя матэрыялы і з'явіцца, безумоўна, карысным дапаможнікам для ўсіх, хто вывучае жыццё і творчасць паэта.

Цэнтральнае месца ў зборніку займае артыкул А. Пётуха «Ад «Жалейкі» да «Шляхам жыцця». Аўтар даследуе эвалюцыю светапогляду паэта і разам з тым паказвае рост яго майстэрства. Пранікаючы ў стылістычныя «таямніцы» мастацкага тэксту, А. Пётух раскрывае яго непаўторную своеасаблівасць, паказвае істотныя рысы купалаўскага стылю.

У раздзеле «Успаміны і выказванні» змешчаны артыкулы і нататкі, якія характарызуюць Я. Купалу не толькі як паэта, а і як шчырага, сардэчнага сябра. Упершыню надрукаваны ў зборніку успаміны Я. Калітоўскага, С. Новіка-Пяюна, С. Шамардзіной і інш. Асабліва цікавымі з'яўляюцца успаміны С. Новіка-Пяюна («Незабытая сустрэча»), з якіх паўстае жывы светлы вобраз паэта.

З цікавасцю чытаеш выказванні кітайскіх таварышаў Тан Дэ-міна, Лу Туй-жуна, Лю Ніна, Цзінь Да-сіна, Чань Цзынь-юн, Люй Чана, якія, у

прыватнасці, заяўляюць: «Геній беларускага народа (Янка Купала. — В. Р.) вабіць нас рэвалюцыйным напрамкам сваёй паэзіі. Мы ў захапленні ад глыбінні думкі і майстэрства беларускага паэта, які адлюстравваў барацьбу свайго народа за мір і сацыялізм... Мы высока цэнім класікаў беларускай літаратуры Купалу і Коласа, якія з'яўляюцца сёння і класікамі сусветнай літаратуры».

У зборніку змешчаны і вершы, прысвечаныя Янку Купалу. Яны вельмі розныя па сваёй форме, па сваіх мастацкіх асаблівасцях, але радкі паэтаў Беларусі, Малдавіі, Украіны, Таджыкістана і Латвіі сугучны ў выказванні любові і пашаны да вялікага песняра беларускай зямлі. Аб вечным жыцці купалаўскай песні гаворыцца ў вершы П. Панчанкі «З Янкам Купалам». Захапленне паэзіяй Я. Купалы выказваюць украінец А. Малышка і латыш Ян Судрабалтан.

Закрываеш зборнік «Народны паэт Беларусі» з задавальненнем, з думкаю, што гэтую кнігу прачытае кожны, каму дорага імя і творчасць нашага роднага песняра.

В. РЭВІЦКІ.

ДЛЯ ЗАХОДНЯЯ ЕУРОПЫ

Слухайце штодзённа нашы радыёперадачы па сярэднеўрапейскаму часу на сярэдняй хвалі 227 метраў (ці 1322 кілагерцы) з 6 да 7 гадзін, з 16.00 да 17.00 і з 21.00 да 21.30;

на кароткай хвалі 30,83 метра (ці 9730 кілагерцаў) з 6 да 7 гадзін.

Па нядзелях: на хвалях 30,83 метра і 227 метраў з 8 да 9 гадзін і з 10 да 13 гадзін.

НА БЕЛАРУСКАЯ МОВЕ

Па серадах — ад 21 гадзіны 30 мінут па Грынвічу, або ад 22 гадзін 30 мінут па сярэднеўрапейскаму часу на хвалі 31 метр ці 9520 кілагерцаў і на хвалі 41 метр ці 7380 кілагерцаў;

па нядзелях — ад 7 гадзін раніцы па Грынвічу, або ад 8 гадзін раніцы па сярэднеўрапейскаму часу на хвалях 30,83 метра і 227 метраў,

ДЛЯ ЗША І КАНАДЫ

Слухайце штодзённа нашы радыёперадачы па нью-йоркскому часу з 19.30 да 20.30 на хвалях: 31,04 метра (ці 9655 кілагерцаў), 31,23 метра (ці 9605 кілагерцаў), 41,15 метра (ці 7290 кілагерцаў).

НА БЕЛАРУСКАЯ МОВЕ

Па суботах — ад 20 гадзін да 20 гадзін 30 мінут па нью-йоркскому часу на кароткіх хвалях: 31,04 метра (ці 9665 кілагерцаў), 31,23 метра (ці 9605 кілагерцаў), 41,15 метра (ці 7290 кілагерцаў).

НАШ АДРАС

Мінск, Ленінскі праспект, 77. Дом друку. Для псымаў: Мінск, паштовая скрынка № 14.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ